
Forvaltningsrevisjon: Bodø kommune

Økonomisk styring og internkontroll i

Barnevern

FORORD

Salten kommunerevisjon IKS eies av kommunene Beiarn, Bodø, Fauske, Gildeskål, Hamarøy, Meløy, Saltdal, Steigen og Sørfold i Salten- regionen i Nordland fylke.

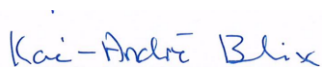
Salten kommunerevisjon IKS utfører forvaltningsrevisjon innenfor en rekke områder, og med forskjellige innfallsvinkler. Vi har 3 forvaltningsrevisorer med følgende profesjoner: Silje Fisktjønmo - statsviter, Kai Andre Blix - siviløkonom og Bjørn Vegard Gamst - jurist, alle med bred erfaringsbakgrunn fra både offentlig- og privat virksomhet.

Forvaltningsrevisjon er en pålagt oppgave i henhold til kommunelovens § 23-3. Formålet med forvaltningsrevisjon er å utføre systematiske undersøkelser av den kommunale tjenesteproduksjon, myndighetsutøvelse og økonomiske forvaltning, herunder se etter muligheter til forbedringer, eventuelt påpeke svakheter og mangler.

Vi gjennomfører oppdragene i samsvar med Norges kommunerevisorforbunds standard for forvaltningsrevisjon (RSK 001).

Kontrollutvalget i Bodø kommune vedtok i møte 3. juni, saksnummer 36/21 å gjennomføre en forvaltningsrevisjon på økonomistyring i Bodø barnevern. Formålet med prosjektet er å finne ut om økonomistyringen i vertskommunesamarbeidet i Barnevernstjenesten Bodø er tilfredsstillende med henblikk på budsjettering, internkontroll, ansvarsområder, rapportering, oppfølging av avtaler etc. Denne rapporten oppsummerer resultatene fra undersøkelsen. Ansvarlig for gjennomføring av undersøkelsen har vært forvaltningsrevisorer Kai Andre Blix.

Bodø, den 17.02.2022

Kai André Blix

Forvaltningsrevisor

Bjørn Vegard Gamst

Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

Innholdsfortegnelse

FORORD	2
SAMMENDRAG	5
1 INNLEDNING	7
1.1 KONTROLLUTVALGETS BESTILLING OG BAKGRUNN	8
1.2 PROBLEMSTILLINGER OG REVISJONSKRITERIER	8
1.2.1 Problemstilling	8
1.2.2 Revisjonskriterier.....	8
1.3 METODE OG AVGRENSNING	9
1.3.1 Dokumentanalyse.....	10
1.3.2 Verifiseringsprosesser	11
1.3.3 Avgrensning.....	11
2 REVISJONSKRITERIER, FAKTA OG VURDERINGER	12
2.1 BUDSJETT, ØKONOMIPLAN OG RAPPORTERING	18
2.2.2 Økonomiplan.....	25
2.2.3 Økonomiske rapporteringer og budsjettreguleringer	25
2.2 INTERNKONTROLL OG RUTINER	27
2.3 OPPFØLGING AV SAMARBEIDSAVTALENE	34
3 KONKLUSJON OG ANBEFALING	38
3.1. KONKLUSJON.....	38
3.2 ANBEFALINGER	39
4 KOMMUNEDIREKTØRENS UTTALELSE	41
5 LITTERATUR OG KILDEREFERANSER	42

LOVER OG FORSKRIFTER.....	42
DOKUMENTER	42
TABELLOVERSIKT	43
FIGUROVERSIKT	43
6 VEDLEGG.....	44
VEDLEGG 1. HØRINGSSVAR FRA KOMMUNEDIREKTØREN.....	44
VEDLEGG 2. UTLEDNING AV REVISJONSKRITERIER	46

SAMMENDRAG

Salten kommunerevisjon IKS har gjennomført en forvaltningsrevisjon om økonomistyring i Barnevernet i Bodø og vertskommunesamarbeidsavtalen mellom kommunene. Formålet med prosjektet er å finne ut om økonomistyringen i vertskommunesamarbeidet er tilfredsstillende med henblikk på budsjettering, interkontroll, ansvarsområder, rapportering og oppfølging av avtaler.

Problemstillingen for undersøkelsen har vært:

I hvilken grad ivaretar Bodø kommune økonomisk oppfølging og økonomisk internkontroll av samarbeidsavtalene om salg av virksomhetstjenesten «Barnevern»?

For å besvare problemstillingen har vi utledet revisjonskriterier i 3 forskjellige temaer som vurderes. Disse temaene er:

- Budsjett, økonomiplan og rapportering
- Internkontroll og rutiner
- Oppfølging av samarbeidsavtalene

Vi har i tillegg tatt med litt statistisk tallmateriale for å vise hvordan Bodø kommune gjør det opp imot sammenlignbare kommuner, og hvor det er de største kostnadene påløper. Disse tallene er hentet fra KOSTRA. Revisjonen har fått bemerkninger fra Barnevernet i Bodø om at tallmaterialet i KOSTRA inneholder feil slik at bruttotall vises istedenfor nettotall.

Innsamlingen av data baserer seg på dokumentstudier samt intervju med relevante informanter. Vi har analysert dokumenter og statistikk, gjennomgått rutiner og planer.

Våre funn som er beskrevet nærmere i rapporten er:

Revisors vurdering er at Bodø kommune ikke oppfyller kriteriet om at det årlig skal legges frem for kommunestyret forslag til realistisk årsbudsjett som fastsettes på grunnlag av de inntekter og utgifter som kommunen kan forvente i budsjettåret.

Bodø kommune har oppfylt kriteriet om at det årlig skal legges frem for kommunestyret forslag til realistisk økonomiplan for de neste fire årene.

Gjennom budsjettåret legges det frem rapporter for kommunestyret som viser utviklingen i inntekter og utgifter sammenlignet med vedtatt årsbudsjett. Tertialrapportene skal fremmes for kommunestyret i juni, og i oktober hvert år, men ønsker at det tas med endringer i budsjett og regulert budsjett i tertialrapportene.

Administrasjonen har oppfylt kriteriet om å gi melding til kommunestyret dersom det skjer endringer i løpet av budsjettåret som kan få betydning for årsbudsjettets grunnlag.

Revisor legger til grunn at Bodø kommune har nødvendige rutiner for å ha tilstrekkelig internkontroll i Barnevernstjenesten i Bodø, men rutinene må oppdateres.

Samarbeidsavtalen mellom deltakerne i vertskommunesamarbeidet er etter sitt innhold ikke i henhold til kommuneloven § 20-4.

Som svar på problemstillingen:

Bodø kommune ivaretar i god grad økonomisk oppfølging og økonomisk internkontroll av samarbeidsavtalene om salg av virksomhetstjenesten «Barnevern».

Med bakgrunn i våre funn er revisors anbefalinger at Bodø kommune:

1. Skal utarbeide realistiske budsjett for Barnevernet i Bodø
2. Bør utarbeide oppdaterte rutinebeskrivelser økonomihåndbok og ta med vertskommunesamarbeid i disse oppdateringene.
3. Bør oppdatere vertskommunesamarbeidsavtalene, det bør også henvises til eksterne avtaler om fordeling av kostnader hvis dette foreligger.
4. Bør jobbe videre med å avklare hva som ligger til grunn for KOSTRA rapportering, slik at statistikk kan brukes hensiktsmessig.

1 INNLEDNING

Vertskommunesamarbeid om barnevern

Barneverntjenestens viktigste oppgave er å sikre at barn og unge får god omsorg og trygge oppvekstvilkår ved å tilby riktig hjelp til rett tid til barn og familier som har behov for det¹. Det blir flere og flere kommuner i Norge som samarbeider om barneverntjenester. På oppdrag fra statsforvalteren gjennomførte NIVI Analyse i 2020 en kartlegging av det formaliserte interkommunale samarbeidet i Nordland. I kartleggingen er det registrert 38 samarbeidsordninger innenfor sosialtjenesten, åtte av disse er interkommunale barneverntjenester.²

Det er ulike typer samarbeid mellom kommuner som reguleres noe ulikt i kommuneloven. Det finnes administrative vertskommunesamarbeid, og vertskommunesamarbeid med felles folkevalgt nemd. Vertskommunesamarbeidet om barnevern mellom Bodø kommune og kommunene: Gildeskål, Hamarøy, Rødøy, Røst, Steigen og Værøy er et administrativt vertskommunesamarbeid.

I kommunelovens § 20-2 står det at en kommune (samarbeidskommune) kan avtale med en annen kommune (vertskommune) at vertskommunen skal utføre oppgaver og treffe avgjørelser etter delegert myndighet fra samarbeidskommunen i enkeltsaker eller saker som ikke er av prinsipiell betydning. Delegasjon av myndighet skjer ved at kommunestyret gir instruks til egen administrasjonssjef om delegasjon til administrasjonssjefen i vertskommunen.³

Barne-, ungdoms og familiedirektoratet sitt saksbehandlingsrundskriv påpeker følgende⁴:

«Ansvaret for oppgaven og myndighetsutøvelsen ligger fortsatt hos kommunen som har delegert myndigheten, selv om myndighet og utførelse av lovpålagte oppgaver gjennomføres av vertskommunen.»

¹ Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (2019B)

² NIVI Rapport 2020:3

³ Kommuneloven §20-2

⁴ Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (2019B), punkt 2.2

For et vertskommunesamarbeid skal det opprettes en skriftlig samarbeidsavtale⁵.

1.1 Kontrollutvalgets bestilling og bakgrunn

På bakgrunn av overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon for Bodø kommune 2019-2023, vedtok kontrollutvalget i Bodø kommune i møte 3. juni 2021, saksnummer 36/21 å gjennomføre en forvaltningsrevisjon på økonomistyring i Barneverntjenesten. Formålet med prosjektet er å finne ut om økonomistyringen i vertskommunesamarbeidet er tilfredsstillende med henblikk på budsjettering, interkontroll, ansvarsområder, rapportering og oppfølging av avtaler.

1.2 Problemstillinger og revisjonskriterier

Med bakgrunn i bestillingen og formålet med forvaltningsrevisjonen, er følgende overordnede problemstilling besvart:

1.2.1 Problemstilling

I hvilken grad ivaretar Bodø kommune økonomisk oppfølging og økonomisk internkontroll av samarbeidsavtalene om salg av virksomhetstjenesten «Barnevern»?

1.2.2 Revisjonskriterier

Revisjonskriterier er de krav og forventninger som kommunen skal vurderes mot. Revisjonskriteriene danner grunnlaget revisjonen trenger for å vurdere om det foreligger avvik eller svakheter på det området som skal revideres.

Denne rapportens revisjonskriterier bygger hovedsakelig på disse autoritative kildene:

- Kommuneloven 2018.
- Prop. 46 L (2017-2018) Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven).
- NOU 2016: 4 Ny kommunelov.

⁵ Kommuneloven §20-4

- Lov 25.09.1992 nr. 107 Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven).
- Forskrift 15.12.2000 nr.1423 om årsbudsjett (for kommuner og fylkeskommuner) (budsjettforskriften).
- COSO-rapport1: Internkontroll – et integrert rammeverk, 2013-utgaven.
- Bodø kommune sitt: Årsregnskap, Årsbudsjett, Årsmeldinger, Økonomiplan og Økonomimeldinger/tertialrapporter 2018-2019-2020.

I og med at denne forvaltningsrevisjonen er gjennomført i perioden 2018-2020, det vil si før ny kommunelov er tredd i kraft, vil revisjonskriteriene knyttet til dette prosjektet i stor grad forholde seg til regelverket i gammel kommunelov. Når det kommer til revisjonens anbefalinger så vil disse forholde seg til de endringer som er vedtatt i ny kommunelov. Interkontrollparagrafene i kapittel 25 i ny kommunelov skal etter planen trede i kraft 01.01.2021.

Revisjonskriteriene vi har utledet for problemstillingen gjengis innledningsvis før vurderingene under hvert emne i kapitel 2 som de brukes i. Hvordan disse kriteriene er utledet finnes som vedlegg 2 til rapporten.

Kriteriene blir vurdert etter følgende gradsystem:

1. I svært stor grad
2. I stor grad
3. I noen grad/varierende grad
4. I liten grad
5. I svært liten grad

1.3 Metode og avgrensning

Undersøkelsen er gjennomført i henhold til Norges kommunerevisorforbunds Standard for forvaltningsrevisjon RSK 001.

Kommunedirektørene ble ved oppstartbrevet 03.06.2021 informert om kontrollutvalgets bestilling. Oppstartsmøte ble gjennomført 25.06.2021.

Alle fakta som brukes i rapporten er enten hentet fra skriftlig materiale som revisor har fått seg forelagt, eller gjennom muntlig overleverte fakta som er verifisert av kilden.

I undersøkelsen har vi gjennomgått dokumenter som er innhentet fra kommunene på bakgrunn av vårt oppdrag fra kontrollutvalget. Vi har gått gjennom politiske saker om barneverntjenesten og vertskommunesamarbeidet, kommunenes planer, statistikk og interne rutiner. Innsamlingen av data baserer seg også på intervju med Controller i barnevernet i Bodø kommune.

Vår kontaktperson i denne undersøkelsen har vært Controller for Barnevernet i Bodø. Vår samlede vurdering av metodebruk og kildetilfang i dette prosjektet gir et tilstrekkelig grunnlag for å svare på problemstillingene.

1.3.1 Dokumentanalyse

Revisjonen har innhentet og analysert relevant dokumentasjon knyttet til den overordnede økonomiske styringen av vertskommunesamarbeidet og barnevernet i Bodø kommune, samt dokumentasjon tilknyttet rutinebeskrivelser for interkontroll økonomi og generell økonomistyring.

Dokumentene har blitt benyttet som bakgrunnsinformasjon, og som grunnlag for vurdering av styring og oppfølging av økonomisk styring i barnevernet. Det er i tillegg innhentet kommunestyrevedtak, årsregnskap, årsbudsjetter, tertialrapporter, økonomiplaner, samarbeidsavtaler o.l. for årene 2018-2020. Innsamlet dokumentasjon har blitt vurdert opp mot revisjonskriteriene.

Revisjonen har hatt korrespondanse med Controller ved forskjellige spørsmål og utredninger.

1.3.2 Verifiseringsprosesser

Faktadelen i rapporten ble sendt til kontaktperson/Controller for verifisering, som grunnlag for justering av eventuell fakta og vurderinger før utsendelse av høringsutkast.

Kommunedirektøren har fått rapporten til gjennomgang og gitt sin uttalelse.

Kommunedirektørens uttalelse ligger i sin helhet som vedlegg 1 i rapporten.

1.3.3 Avgrensning

Det er kun driftsbudsjett til Barnevernet i Bodø revisjonen har sett på. Revisjonen har ikke sett på kvaliteten på tjenestene som tilbys eller hvilke interne og eksterne krav eller pålagte krav som stilles til tjenestene. Undersøkelsesperioden er 2018 til 2020 med hovedvekt på 2019 og 2020.

Revisor legger til grunn at de fakta som er innsamlet gir tilstrekkelig grunnlag for å besvare problemstillingen.

2 Revisjonskriterier, fakta og vurderinger

I dette kapitlet starter vi med hvordan barnevernet er organisering og statistikk fra Barnevernet Bodø, før vi tar for oss hvert av temaene der vi har utledet revisjonskriteriene som utgjør grunnlaget for å svare ut problemstillingen. Vi har deretter presentert fakta som skal gjenspeile praksis og videre har vi foretatt en vurdering etter hvert tema. Utleddning av revisjonskriterier ligger som vedlegg 2 i rapporten.

Problemstilling:

- **I hvilken grad ivaretar Bodø kommune økonomisk oppfølging og økonomisk internkontroll av samarbeidsavtalene om salg av virksomhetstjenesten «Barnevern»?**

For å besvare problemstillingen har vi utledet revisjonskriterier i 3 forskjellige temaer som vurderes. Disse temaene er:

- Budsjett, økonomiplan og rapportering
- Internkontroll og rutiner
- Oppfølging av samarbeidsavtalene

Det er i tillegg tatt med litt statistisk tallmateriale for å vise hvordan Bodø kommune gjør det opp imot sammenlignbare kommuner, og hvor de største kostnadene påløper. Disse tallene er hentet fra KOSTRA.

Organiseringen av Barneverntjenesten i Bodø

Figur 1 Organisasjonskart

Barneverntjenesten Bodø består av Bodø som vertskommune og Steigen (2018), Gildeskål (2019), Hamarøy (2020), Rødøy (2021), Røst 2017) og Værøy (2016) som samarbeidskommuner⁶. Tjenesten skal serve til sammen i overkant av 62 000 innbyggere. Her under en barnebefolkning på til sammen 12 272 barn og unge under 18 år. Fra og med 2021 er også Rødøy med. Antallet barn er da økt til om lag 12 530 barn, ifølge Årsrapport 2020/tilstandsrapport pr 01.03.21.

Barnevernstjenesten er organisert i henhold til spesialistprinsippet. Tjenesten er inndelt i følgende seksjoner:

- Mottak/vakt -Alle aldersgrupper
- Omsorgsseksjonen -De som bor i fosterhjem og noen i institusjon

⁶ Oppstartsår for samarbeid i parentes

- Ungdomsseksjonen -De fra 12 år og oppover
- Barneseksjonen -Fra 0 og opp til ca. 12 år
- Ressursteamet -Forebygging og foreldreveiledning
- Bo- og nærmiljø -Etterverntiltak, Foyer og DUE⁷
- Stab/ støtte - Merkantil, systemansvarlig, jurist og økonomi

Statistikk⁸

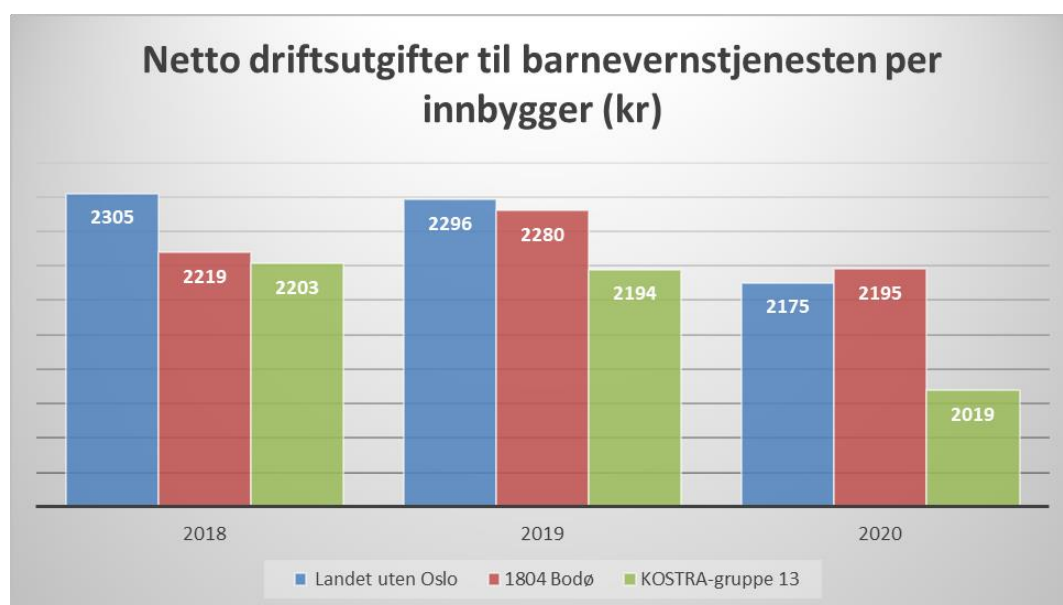
Bodø brukte 2.195 kroner per innbygger til barnevern i 2020. Det er 176 kroner mer per innbygger enn gjennomsnittet i kommunegruppe 13. Forskjellen utgjør ca. 9,2 millioner kroner. Når vi ser på landet i snitt, ligger Bodø bare 20 kroner mer per innbygger og forskjellen er ca. 1 millioner kroner.

Bodø er fra og med 2020 i KOSTRA gruppe 11. Dette er hensyntatt i tallmaterialet og figurene vi har laget.

Utgiftene til barnevern i Bodø har imidlertid gått ned med rundt 85 kroner per innbygger siden 2019, noe som utgjør ca. 4,5 millioner kroner. (se figur 2)

⁷ Foyer Bodø er et tilbud til ungdom mellom 16 og 23 år som er - eller står i fare for å bli - bostedsløse, og har behov for hjelp og veiledning. "Der ungdommen er "(DUE).

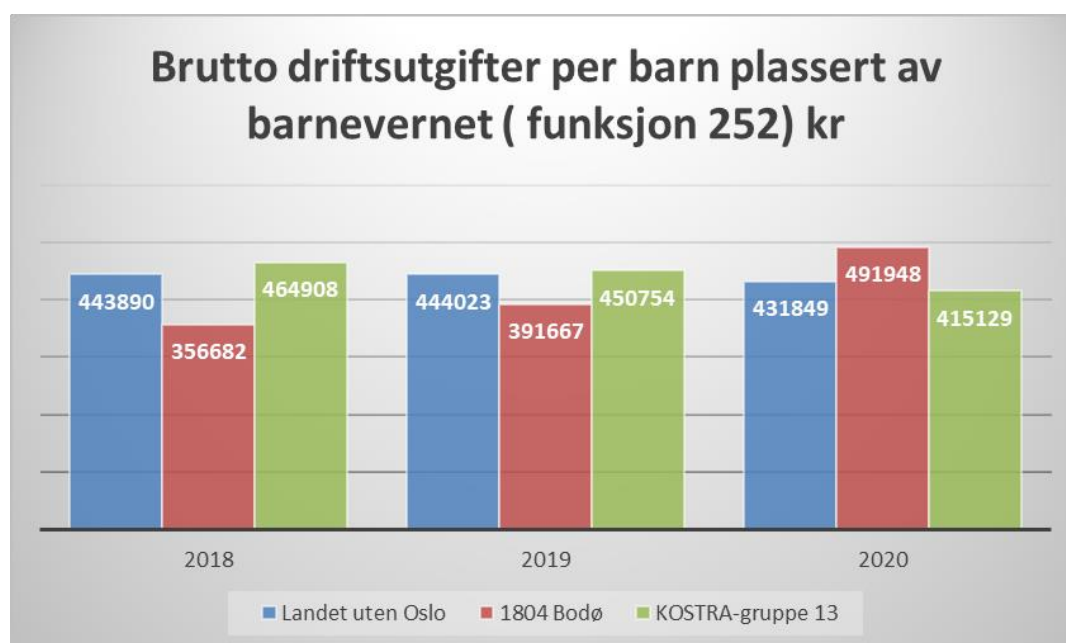
⁸ Tall er hentet fra KOSTRA og utgangspunktet for innbyggertall i Bodø er satt til 52 500 innbyggere, 912 barn var i kontakt med barnevernstjenesten i 2020.

Figur 2 – Netto driftsutgifter til barnevernstjenesten per innbygger

Det er tiltak utenfor hjemmet (252) som avgjør kostnadsnivået i barnevernet. Dette er de tunge tiltakene som for eksempel plassering i institusjon eller fosterhjem, og utgjorde i 2020 ca. 60 millioner kroner brutto. I årsmelding for 2020 framgår det at det er 131 barn som har plassering i institusjon eller fosterhjem i løpet av året.

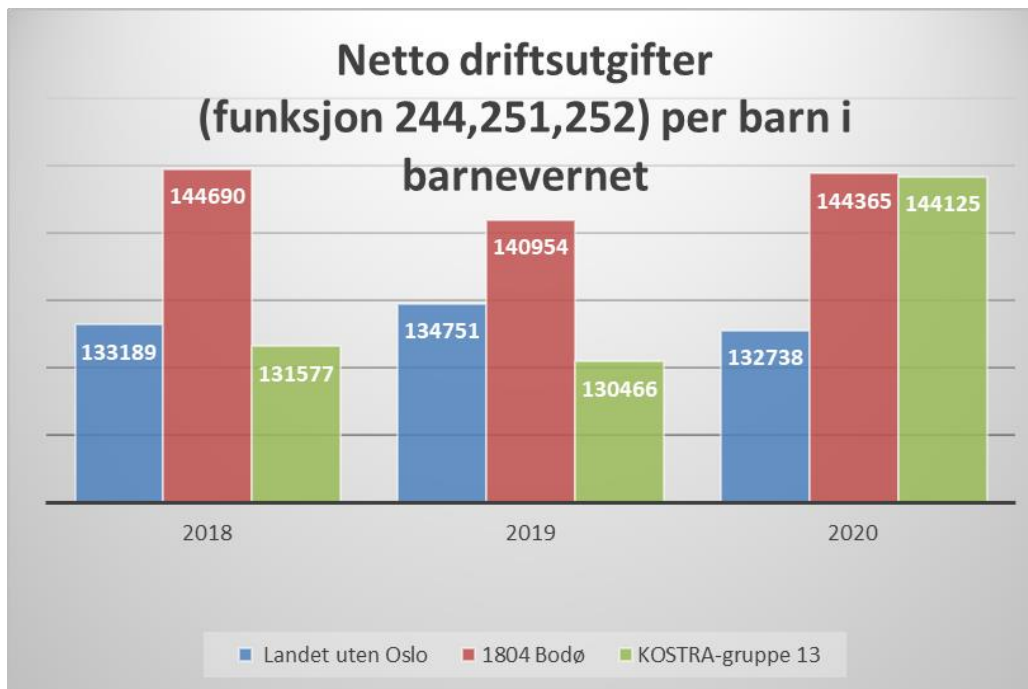
Hvis vi sammenlikner gjennomsnittet for landet med Bodø er det en forskjell på 60100 kroner brutto per barn, dette utgjør 7,8 millioner. Bodø vs. KOSTRA gruppe 13 er det en forskjell på 76800 kroner brutto per barn. Dette utgjør ca. 10 millioner kroner (se figur 3).

Figur 3 – Brutto driftsutgifter per barn plassert av barnevernet

Funksjon 244 omfatter driften av barnevernkontoret, og funksjon 251, hjelpetiltak i hjemmet.

Sammenliknet med landsgjennomsnittet ligger Bodø 11.627 kroner høyere i netto driftsutgifter per barn i barnevernet for samlet funksjon 244, 251 og 252. Dette gir en forskjell på 10,6 millioner kroner. Sammenliknet med KOSTRA gruppe 13 er forskjellen ca. 200.000 kroner (se figur 4).

Figur 4 – Netto driftsutgifter per barn i barnevernet

I KOSTRA er det store forskjeller på sammenligningskommunene og Bodø når det gjelder Bruttotall. Revisjonen har etterspurt kommentar til disse rapporteringene.

Angående KOSTRA tall sier Controller dette:

«Vi har gitt tilbakemelding om at barneverntjenesten hadde en stor endring i 2017 og 2018 hvor vi fra 2018 i større grad har sørget for mer korrekte posteringer på art, mens vi fra 2019 implementerte lønnsmodulen i Familia. Bodø kommune sine tall i KOSTRA er derfor korrekte, men kan inneholde en feilkilde. Vi kan ikke svare for andre kommuner, men når vi gjorde korrigeringer i 2017 avdekket vi svært mange feil med våre posteringer på artskoder, og det er nærliggende å tenke at Bodø Kommune ikke er så veldig unike, og at den måten vi registrerte på før 2017 er noe andre kommuner er tilbøyelig til å gjøre, med andre ord stoler vi ikke helt på KOSTRA tallene og finner det vanskelig å bench-marke oss mot disse tallene. Dette har vi gitt tilbakemeldinger på. For eksempel har andre kommuner både mottak/vakt og/eller*

jurister utenfor art 244,251,252.

**Vi frykter at det er brutto og ikke nettotall som rapporteres til KOSTRA fra Bodø kommunes regnskap. Dette medfører da følgelig at kost ID 2078 blir rapportert som en del av Bodø Kommune sine Barnevernskostnader på art 244,251 og 252, og gir ett alvorlig feil bilde. Det er svært viktig at man avklarer om KOSTRA tallene er Bodø kommunes brutto tall på art 244,251 og 252 eller nettotall. Hvis det er nettotall, er tallene i KOSTRA korrekte.»*

2.1 Budsjett, økonomiplan og rapportering

Revisjonskriterier

Kommuneloven § 14-3 pålegger kommunestyret å vedta rullerende økonomiplan for minimum de fire neste årene én gang i året. Det følger videre av kommuneloven § 14-3 til § 14-5 at kommunestyret innen årets utgang skal vedta budsjett for kommende kalenderår som omfatter hele kommunens virksomhet. Det følger av kommuneloven § 14-5 at dersom det skjer endringer i løpet av budsjettåret som kan få betydning for de inntekter og utgifter som årsbudsjettet bygger på, skal kommunedirektøren gi melding til kommunestyret. Dersom en overskridelse etter kommunedirektørens vurdering ikke kan dekkes inn i løpet av året, skal kommunedirektøren legge frem sak om budsjettendring til kommunestyret. Det kommer også frem av kommuneloven § 14-5 at kommunedirektøren gjennom budsjettåret skal legge fram minst 2 rapporter for kommunestyret som viser utviklingen i inntekter og innbetalinger og utgifter og utbetalinger sammenlignet med det vedtatte årsbudsjettet.

Av dette utleder vi følgende revisjonskriterier:

- *Administrasjonen skal årlig legge frem for kommunestyret forslag til realistisk økonomiplan for de neste fire årene.*

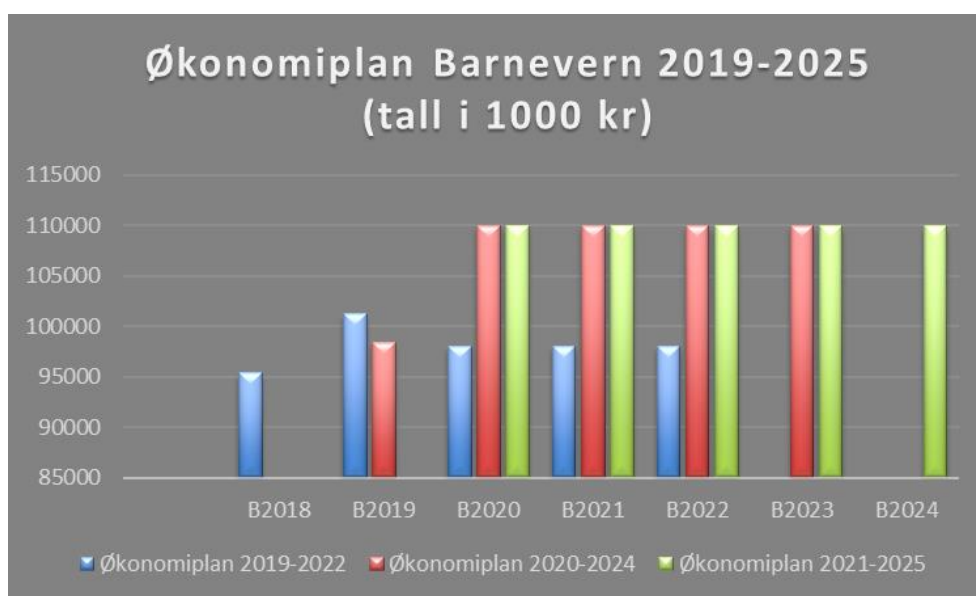
- *Administrasjonen skal årlig legge frem for kommunestyret forslag til realistisk årsbudsjett som fastsettes på grunnlag av de inntekter og utgifter som kommunen kan forvente i budsjettåret.*
- *Kommunedirektøren skal gjennom budsjettåret legge frem rapporter for kommunestyret som viser utviklingen i inntekter og utgifter sammenlignet med vedtatt årsbudsjett. Tertialrapportene skal fremmes for kommunestyret i juni, og i oktober hvert år.*
- *Administrasjonen skal gi melding til kommunestyret dersom det skjer endringer i løpet av budsjettåret som kan få betydning for årsbudsjettets grunnlag. Dersom det er rimelig grunn til å anta at det kan oppstå nevneverdige avvik, skal det foreslås nødvendige tiltak.*

Fakta

Revisjonen har fått tilsendt regnskap tilknyttet Barnevernstjenesten Bodø for årene 2018, 2019 og 2020. Vi har også hentet økonomiplaner og Kommunedirektørens forslag til budsjett som gjelder årene 2019 – 2025.⁹

I figur 5 ser vi i økonomiplanperioden 2019-2022 en markant lavere budsjettering i forhold til de fremtidige økonomiplanene i perioden 2020 – 2024 og 2021-2025, som ligger på rundt 110 millioner kroner.

⁹ Kommunedirektørens forslag til økonomiplan og budsjett på Bodø kommune sin hjemmeside: <https://bodo.kommune.no/kommunedirektorens-forslag-til-okonomiplan-og-budsjett/>

Figur 5 – Økonomiplan Barnevern lagt frem for bystyret 2019-2025

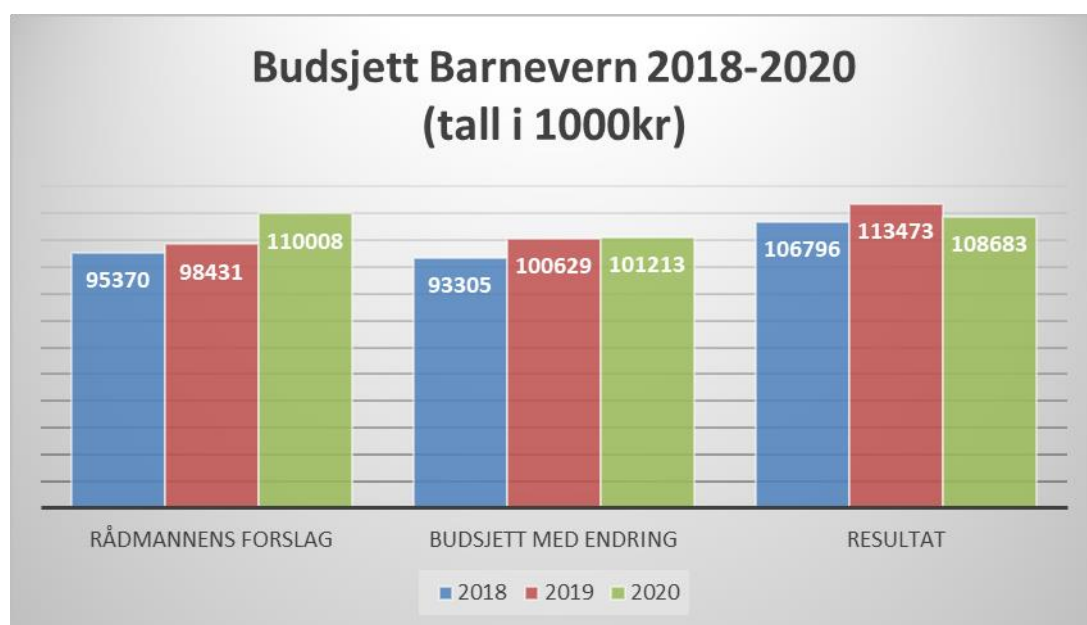
I årsbudsjettene som blir fremlagt er det som regel gjort endringer i form av nedtrekk for besparelse. Slik det går frem av diagrammet under har det vært merforbruk hvert år.

Merforbruk:

- 2018 – 13,5 millioner kroner
- 2019 – 12,8 millioner kroner
- 2020 – 7,5 millioner kroner

Resultatet på barnevern har ligget mellom 107 millioner kroner og 113,5 millioner kroner i perioden 2018-2020.

Budsjettforslaget med endringer har ligget på 101 millioner kroner de siste 2 årene. Uten endringer i 2020 så hadde barnevern gått med et mindreforbruk på 1,325 millioner kroner, slik det vises i tabell 1.

Figur 6 – Budsjett Barnevern 2018-2020

Budsjettår	Avvik fra endelig budsjett	Avvik fra rådmannens forslag
2018	-13491	-11426
2019	-12844	-15042
2020	-7470	1325

Tabell 1 - Avvik mellom budsjett og resultat 2018-2020

Tertialrapporteringer

Tertial 1 og 2 – 2019

T1

I tertialrapporten kommer det frem at det forventes at tjenesten vil gå med underskudd. Foreløpig prognose er et merforbruk på 11 millioner kroner som skyldes økte utgifter til tiltak utenfor hjemmet, altså plasseringer på institusjon og i fosterhjem. Reelt sett utgjør det

prognostiserte merforbruket en budsjettoverskridelse på 6 millioner kroner hensyntatt den administrativt vedtatte utvidelsen av budsjettrammen med 5 millioner kroner for 2019. Av hensyn til tjenestens økonomiske utfordringer har man internt i oppvekst og kultur avdelingen valgt å skjerme barnevernet for ytterligere nedtrekk i form av effektiviseringstiltak. Av samme årsak er det også vedtatt å ikke overføre tjenestens andel av fjorårets underskudd i henhold til reglementet.

Det er også rapportert om endring i lønnsvilkår for avlastere¹⁰ i besøkshjem, på 1,1 millioner kroner. Prognosen for barnevernet per T1 forutsetter at bystyret vedtar å bevilge midler til dekning av de økte pensjonsutgiftene på 1,1 millioner kroner.

T2

I T2 er det samme årsak til merforbruk som i T1. Årsaken til merforbruket skyldes hovedsakelig også her utgifter til tiltak utenfor hjemmet, dvs. fosterhjems og institusjonsplasseringer. Hittil i år er det registrert flere barn med tiltak, men til tross for dette har tjenesten klart å redusere det totale antall tiltak.

Tjenesten har klart å redusere antall fristbrudd og på rapporteringstidspunktet er det registrert færre enn 10 brudd på 3 måneders fristen.

Positivt i denne sammenheng er at prognosen for barnevernet fra 1. termin er uendret, noe som kan tyde på at man har kontroll på kostnadene til tjenesten. Samtidig har man klart å redusere antall fristbrudd betydelig og man synes å ha fått kontroll også her.

¹⁰Avlaster skal du bidra til at nære omsorgspersoner får nødvendig hvile og fritid. Det kan være familier som trenger bistand slik at omsorgsmottaker kan bo hjemme så lenge det er ønskelig. Felles er at familien er i en situasjon med et særlig tyngende omsorgsarbeid og trenger pusterom for å ivareta andre barn eller for å kunne ha et aktivt liv utenfor hjemmet.

Tertial 1 og 2 – 2020

Barnevernet har ingen endringer i prognosen for 2020 for T1. Årsaken til merforbruket er også her hovedsakelig utgifter til tiltak utenfor hjemmet. Tjenesten melder om økt arbeidsmengde som følge av en økning i antall meldinger de antar økningen har en sammenheng med korona-situasjonen.

Det forventes at tjenesten også 2020 vil gå med underskudd. Foreløpig prognose indikerer et merforbruk på 6 millioner kroner som skyldes kostnader i tilknytning til tiltak utenfor hjemmet.

I motsetning til foregående driftsår er ikke barnevernet skjernet for ytterligere nedtrekk i form av effektiviseringstiltak. I tillegg får også tjenesten med seg sin andel av fjorårets underskudd i henhold til reglementet. Samlet utgjør dette en rammereduksjon på 2,28 millioner kroner.

Vurderinger

Revisor har funnet at administrasjonen har lagt fram forslag til årsbudsjett for alle de undersøkte årene. For alle de undersøkte årene, har driftsutgiftene vært større enn i opprinnelig budsjett. For alle de undersøkte årene var også driftsutgiftene større enn i revidert budsjett. Av forarbeidene til kommuneloven fremgår det at det er viktig at utgifter ikke underbudsjetteres¹¹.

¹¹ Ot. prp. nr. 42 s. 292

Nettoreultatet på barnevern har ligget mellom 107 millioner kroner og 113,5 millioner kroner i perioden 2018-2020. I samme periode har merforbruk i forhold til regulert budsjett ligget på:

- 2018 – 13,5 millioner kroner
- 2019 – 12,8 millioner kroner
- 2020 – 7,5 millioner kroner

Dette er over 10% avvik sammenlignet med regulert budsjett i 2018 og 2019 og over 7% avvik i 2020. Hadde ikke budsjettet i 2020 fått nedtrekk i budsjett, ville budsjettet vært nærmere balanse.

Hvorvidt budsjettet kan sies å være basert på urealistiske inntekter og utgifter vil bero på en konkret vurdering. Merforbruk skyldes i all hovedsak økte utgifter til tiltak utenfor hjemmet, altså plasseringer på institusjon og i fosterhjem.

Ved utarbeidelse av budsjett vil det imidlertid være naturlig å se hen til resultat og erfaringer fra det foregående året. Med mindre man forventer endringer i organisasjonen med betydninger for inntekter og utgifter, er resultatet fra foregående år en klar indikator på hvilke inntekter og utgifter som kommunen kan forvente også i det kommende året. Når Bodø kommune for de undersøkte årene har fastsatt et driftsbudsjett som er lavere enn faktiske regnskapsførte driftsutgifter det foregående året, så er dette et moment som etter revisors syn kan tale for at årsbudsjettene har vært urealistiske.

I alle de undersøkte budsjettene har kommunen fastslått at den økonomiske situasjonen er krevende, og av alle budsjettene fremgår det også at det må gjøres kutt i flere enheter for å oppnå økonomisk balanse. For at årsbudsjettene for de ulike årene skal kunne sies å være realistiske, er det nødvendig at dette også gjelder de foreslåtte tiltakene som skal skape innsparinger. Det er ikke oppgitt hvilke konkrete tiltak det er som tenkes gjennomført, og i hvilken størrelsesorden dette er tenkt å gi i besparelser.

❖ På bakgrunn av de ovenstående momenter er revisors vurdering at Bodø kommune ikke oppfyller kriteriet om at det årlig skal legges frem for

kommunestyret forslag til realistisk årsbudsjett som fastsettes på grunnlag av de inntekter og utgifter som kommunen kan forvente i budsjettåret.

2.2.2 Økonomiplan

Revisor har funnet at administrasjonen har lagt fram forslag til økonomiplan for alle de undersøkte årene 2018, 2019 og 2020. Økonomiplanene viser beregninger av inntektsforutsetninger og utgiftsforutsetninger. Dette vises blant annet ved at det hensyntas anslåtte merutgifter knyttet til befolkningsutvikling, justering av betalingssatser samt lønnsvekst i kommunal sektor. Økonomiplanene gir videre oversikt og informasjon om status i det enkelte samhandlingsområdet. De finansielle måttallene er tatt med i økonomiplanen.

- ❖ **På bakgrunn av dette er revisors vurdering at Bodø kommune har oppfylt kriteriet om at det årlig skal legges frem for kommunestyret forslag til realistisk økonomiplan for de neste fire årene.**

2.2.3 Økonomiske rapporteringer og budsjettreguleringer

Revisor har funnet at administrasjonen for alle de undersøkte årene har lagt frem for kommunestyret tertialrapporteringer per 30. april og 31. august. Kriteriet om at administrasjonen skal legge frem rapporter for kommunestyret som viser utviklingen i inntekter og utgifter sammenlignet med årsbudsjettet, og at slike rapporteringer skal fremlegges pr. 30. april og 31. august, vurderes derfor som oppfylt. Revisor har fått informasjon og vedtak som tilsier at det er konkrete hendelser som administrasjonen har varslet kommunestyret om og det er lagt fram forslag til budsjettreguleringer i tertialrapporteringene.

- ❖ **Vår delkonklusjon er dermed at det gjennom budsjettåret legges frem rapporter for kommunestyret som viser utviklingen i inntekter og utgifter sammenlignet med vedtatt årsbudsjett. Tertialrapportene skal fremmes for kommunestyret i juni, og i oktober hvert år.**

Budsjettreguleringer gjøres på bakgrunn av at kommunen ser at det på grunn av senere inntrufne forhold, er behov for å gjøre endringer i opprinnelig budsjett. Spørsmålet videre blir om Bodø kommune, i de tilfeller der det er meldt om merforbruk, har foreslått konkrete og egnede tiltak. I de undersøkte rapporteringene der det meldes om merforbruk i en eller flere enheter, har rådmannens innstilling vært at enhetene må gjøre nødvendige tiltak for å holde budsjettbalanse, eller at enhetene bes innrette driften etter enhetens rammer. Revisjonen har fått bekreftet at det har vært foreslått konkrete tiltak for å regulere budsjettet.

Det går frem av tertialrapportene avvik på forbruk på de enkelte virksomhetene, men ikke hva som er opprinnelig budsjett eller regulert budsjett.

Når det gjelder tertialrapporteringer så viser ikke disse endringer i budsjettreguleringer eller opprinnelig regulert budsjett. Dette gjør det vanskelig å kontrollere om det har blitt foretatt endringer imellom tertialrapportene.

- ❖ **På bakgrunn av dette er revisors vurdering at administrasjonen har oppfylt kriteriet om å gi melding til kommunestyret dersom det skjer endringer i løpet av budsjettåret som kan få betydning for årsbudsjettets grunnlag.**

2.2 Internkontroll og rutiner

Revisjonskriterier

Kommunedirektørens internkontroll er det ansvaret og de oppgavene som ligger til kommunedirektøren etter kommuneloven § 25-1.

Etter loven er hensikten med internkontroll å sikre at lover og forskrifter følges. Lovkravet til internkontroll angir en avgrensning av hva det kan føres tilsyn med. Bestemmelsene i § 25-1 tydeliggjør kommunedirektørens ansvar både for å ha tilstrekkelig kontroll, og et krav om en prosess for å sikre kontroll. Sammenliknet med tidligere kommunelov gis det mer utfyllende bestemmelser om hensikt, innhold og omfang, men kravet er likevel forholdsvis overordnet.

Av dette utleder vi følgende revisjonskriterie:

- ***Bodø kommune skal ha nødvendige rutiner for å ha tilstrekkelig økonomisk internkontroll for Barneverntjenesten Bodø***

Fakta:

Bodø kommune har rutiner og internkontroll gjennom systemet styrhuset og kvalitetslosen. Generelt har rutinene datering, og siste revisjon er redegjort for. Det er eksempler på rutiner som ikke er datert, og der det er lenge siden de har blitt revidert. Controller forteller at internkontroll og rutiner er under kontinuerlig utvikling og kvalitetssikring.

Barneverntjenesten i Bodø har utarbeidet en egen økonomihåndbok datert 05.11.15 og sist oppdatert 17.01.16. Økonomihåndboka er et samledokument for tjenestens økonomiske retningslinjer. Nestlederen for barneverntjenesten sier den egentlig er en tiltaks- og økonomihåndbok. Økonomihåndboka inneholder følgende kapitler:

- Fullmakt og ansvar, beslutning og vedtak
 - Barnevernsleder har bl.a. budsjettansvar og skal følge opp økonomiske pålegg fra kommunestyret og andre styrende organer

- Fagledere har bl.a. delegasjon til å kunne godkjenne vedtak og dokumenter i Familia, på vegne av barnevernleder.
- Merkantil og ekspedisjonen har ifølge økonomihandboka et særskilt ansvar for å følge med, ta stikkprøver, og etterse at rutiner og retningslinjer ift. økonomi følges opp av alle ansatte. Dette innebærer også et ansvar for å melde ifra til barnevernleder og fagledere om avvik som oppstår.
- Barnevernstjenestens inntekter
 - Barnevernstjenesten består i hovedsak av kommunale midler og refusjoner.
- Om utgifter og dokumentasjon
- Barnevernstjenestens regnskapsopplysninger, art, funksjon osv.
- Betalingsinformasjon
- Innkjøp til barnevernstjenesten
 - innkjøpsavtaler
- Utgifter til barnevernundersøkelser
 - Honorar leger/psykologer
- Fylkesnemndssak/rettsak
- Tiltak og andre utgifter
 - Om diverse utgifter som dekkes og skal føres i Familia

Det er ikke nevnt noe om hvordan et vertskommunesamarbeid skal gjennomføres.

Revisjonen har fått forelagt et dokument som heter «Oversikt dokumentasjon Økonomi¹²». Dette er et oppslagsverk for de vanlige typene av tiltak og utgifter i barneverntjenesten. Oversikten viser hvilke registreringer og dokumenter som skal opprettes i forhold til det enkelte tiltak / utgift, og hva som må foreligge av dokumentasjon for at innkomne faktura og regninger, timelister og kjørelister, arbeidsgodtgjøring og utgiftsdekning kan betales.

¹²Baserer seg på Økonomihåndboken Sist oppdatert 08.12.2015

Revisjonen har undersøkt om kostnadsfordelingen mellom kommunene i barnevernsamarbeidet har vært i tråd med forutsetningene i samarbeidsavtalen. I gjennomgangen har vi i hovedsak hatt søkelys på kostnader knyttet til Bodø kommune. Da revisjonen foretok kontrollen, var de siste tilgjengelige regnskapene 2018, 2019 og 2020 som ligger til grunn for undersøkelsen.

Regnskapsutskriften revisjonen har fått fra Barnevern er satt opp slik:

- Områdekode 26 som er barnevern
- Virksomhetsområde 280,282 osv.
- Ansvarsområde 2070
- Art. hvilke utgifter / kostnader o.l.
- Funksjon 244,251,252, etc. hvilke områder hos barnevernet kostnaden ligger
- Prosjekt som er den enkelte kommune. F.eks. Meløy har prosjektnummer 15179

Fakturering

Bodø har vertskommune avtale med Gildeskål, Hamarøy, Rødøy, Røst, Steigen og Værøy kommune om barnevern. Alt relatert til vertskommune avtalene føres på ID2078 og et prosjektnummer¹³ og de respektive kommunene faktureres kvartalsvis. I tillegg til lokale ansatte, drift og klientkostander deler vertskommunene på noen fellesfunksjoner; jurist, merkantil og veileder som er lokalisert i Bodø. Bodø Kommune har verken kostnader eller inntekter på dette samarbeidet.

Revisjonen har fått tilsendt en prismodell som viser fordeling av kostnadene til hver enkelt samarbeidskommune.

¹³ Hver kommune har eget prosjektnummer

Ifølge Controller er fellesfunksjonene kostnader som leder, merkantil, systemansvarlig osv. Det sto ingenting i avtalen om dette, men Controller har forklart at de har tatt 3 stillinger, en merkantil, en juridisk og en veiledningsressurs og delte disse på kommunene, fordelt etter innbyggerne, med en brøk fordelt. Stillingene er da fordelt etter prosent på de respektive kommunene.

Disse ressursene er ikke fordelt etter faktiske kostnader, men en fordeling etter at alle har en jevn fordeling av kostnader. Dette begrunnes i at selv om de ikke har de faktiske kostnadene, f.eks. med juridisk bistand, så har de en beredskap som kan brukes og den brukes mot fagressurser, og de mener det kan forsvares.

Når det gjelder brukerlisensen for Familia har Bodø kommune tatt 50 % av kostnadene og fordelt resten på de andre samarbeidskommunene.

Når barneverntjenesten mottar en bekymringsmelding, registreres denne inn i barnevernets saksbehandlingssystem, Familia. Mottaksansvarlig har tilgang til folkeregisteret og legger inn bokommune på grunnlag av dette. Dette bidrar til å sikre at utgifter knyttet til barnet blir belastet riktig kommune.

Ifølge Controller har de god kontroll på klient kostnader, lønnings kostnader, lokale kostnader og felleskostnader/ressurser. Fakturaer som kommer er den mest kritiske faktoren, det krever at bestiller vet hvordan id og prosjektnummer fakturaen skal settes på, og at den som får fakturaen inn vet hvor den skal videre. Hvis eksempelvis Steigen kommune bestiller en advokat, id 2078 sender de bestillingen til regnskapskontoret som sender den til merkantil for attestasjon før den skal anvises av Barnevernleder.

Controller går igjennom utgiftene som står på Bodø, og sjekker de store postene, sjekker budsjettet. Er det overforbruk, går Controller inn i entreprise og sjekker overforbruk. Hvis det da finnes feil, legges den på kvartalsregningen til vertskommunen.

Saksbehandler legger inn faktura, fagleder kontrollerer og merkantil effektuerer. Regninger betales hver dag, mens lønn går via lønnssystemer.

Kvalitetssikring utføres av Controller før det leveres tertialrapporter.

Innkjøp

Bodø kommune bruker Ajour innkjøp, Controller er fornøyd med Ajour, men ønsker mer oppfølging av innkjøpskontoret på innkjøpspolitikken i Bodø Kommune.

Kompetanse

Det blir gitt opplæring i de forskjellige systemer, men Controller kunne ønske seg mer inngående kunnskap om hvordan de kan klare å utnytte systemene bedre til økonomikontroll, slikt som Fremsikt.

Rapporteringer

Ifølge Controller er de offisielle rapporteringene tertialrapportene og årsrapporten, men det rapporteres også månedlig internt.

Årsrapport

Stortinget vedtok i 2020¹⁴ å innføre krav om årlig rapportering om barnevernet til kommunestyret. Formålet er at den politiske ledelsen skal få god kunnskap om tilstanden i egen barnevernstjeneste og kvaliteten i arbeidet som gjøres.

Revisjonen har fått tilsendt tilstandsrapport for Barnevernstjenesten i Bodø, som ble utarbeidet 01.03.21.

Rapporten inneholder oppsummering av året 2020 innen Barnevernstjenesten Bodø.

Tertialrapporter

Det skal rapporteres hvert tertial. Revisor har mottatt tertialrapport for 1. og 2. tertial 2020 fra Barnevernet. Tertialrapportene omfatter rapportering på økonomi, der merforbruk og avvik fra budsjett er kommentert. Videre omfatter den status på virksomheten, prioriteringer videre og informasjon om kommende utfordringer.

Månedsrappporter

De månedlige rapporteringer foregår på e-post som følger samme streng som blir sammenslått måned for måned.

Vurderinger

¹⁴Prop. 84 L (2019 2020), Innst. 310 L (2019 2020), Lovvedtak 128 (2019 2020)
<https://www.stortinget.no/no/Saker og publikasjoner/Saker/Sak/?p=79472>
https://www.bufdir.no/Barnevern/reform/de_konkrete_endringene/andre_endringer/

Bodø kommune har gode rutiner og internkontroll gjennom systemet Styrhuset og Kvalitetslosen, men noen av rutinene er klare for oppdateringer.

Barneverntjenesten Bodø har en økonomihåndbok som er et samledokument for tjenestens økonomiske retningslinjer. De har også et dokument som heter «Oversikt dokumentasjon økonomi» som er et oppslagsverk for de vanlige typene av tiltak og utgifter i barneverntjenesten. Samtidig gir dokumentet en oversikt over hvordan tiltakene skal registreres i Familia. Det er ikke nevnt i dokumentet hvordan et eventuelt vertskommunesamarbeid skal gjennomføres, men revisjonen har fått dette forklart og vist.

Økonomirutinene viser fordeling av roller og ansvar på områder for økonomisk internkontroll i barnevernet. Disse dokumentene gir informasjon om rutiner som skal sikre at samme person ikke attesterer og anviser utgifter/betalinger. De gir også informasjon om kontroller som skal gjennomføres, hvordan disse skal utføres, og hvem som er ansvarlig for gjennomføringen. Økonomisystemet har sperrer for at en og samme person kan anvise og attestere.

Regnskapet i Barnevernet i Bodø er satt opp slik at alle direkte kostnader blir belastet den kommunen som har disse kostnadene. Det er også noen felleskostnader der de har tatt 3 stillinger, en merkantil, en juridisk og en veiledningsressurs og delte disse på kommunene. Kostnaden av stillingene er fordelt etter en brøk beregnet ut fra antall innbyggerne pr kommune. De mener dette kan forsvares. Revisjonen ser ikke noen problem med en slik fordeling og det virker både hensiktsmessig og fornuftig.

Det rapporteres i årsrapporter, tertialrapporter og månedsrapporter. Revisjonen har inntrykk av at det jobbes godt med rapporteringene, og årsrapport for 2020 inneholder en god beskrivelse av tilstanden i Barnevernstjenesten Bodø. Når det gjelder månedsrapportering så må disse arkiveres på en bedre måte en på en e-post streng.

- ❖ **På bakgrunn av dette er revisors vurdering at Bodø kommune har nødvendige rutiner for å ha tilstrekkelig internkontroll i Barnevernstjenesten i Bodø, men rutinene må oppdateres.**

2.3 Oppfølging av samarbeidsavtalene

Kriterier

I henhold til kommuneloven § 20-4 skal det inngås en skriftlig samarbeidsavtale mellom deltakerne i vertskommunesamarbeidet, når et vertskommunesamarbeid opprettes.

Samarbeidsavtalen skal inneholde bestemmelser om:

- a) deltakerne i samarbeidet
- b) hvem av deltakerne som er vertskommune
- c) hvilke oppgaver og hvilken myndighet som skal legges til vertskommunen
- d) når oppgaver og myndighet skal overføres
- e) hvilke av vertskommunens vedtak deltakerne skal underrettes om
- f) hvordan det økonomiske oppgjøret mellom samarbeidskommunene og vertskommunen skal foregå
- g) hvordan deltakerne kan tre ut av samarbeidet
- h) hvordan samarbeidet skal oppløses
- i) annet som etter lov skal fastsettes i avtale

På grunnlag av ovenstående gjennomgang av relevante kilder utleder vi følgende revisjonskriterier:

- ***Bodø kommune skal ha en god skriftlig samarbeidsavtale mellom deltakerne i vertskommunesamarbeidet i henhold til Kommuneloven § 20-4.***

Fakta

Bodø kommune har fått vedtatt avtalene med alle samarbeidskommunene i Bystyret. Samarbeidsavtalene mellom Bodø kommune og de enkelte samarbeidskommunene er nesten identiske, men med små forskjeller. De er satt opp etter samme mal. Revisjonen har gjennomgått alle avtalene og har gjengitt punktene i avtalene under og delvis tatt med innhold under disse punktene som ikke er helt selvforklarende.

Avtalene inneholder ca. 15 punkter:

1. Hvem som er part i avtalen
2. Formål med avtalen
 - Bodø kommune skal ha ansvaret for og oppfølgingen av barneverntjenester i samarbeidskommunen etter lov om barneverntjenester (barnevernloven).
3. Organisering av tjenesten
 - Her kommer det momenter som går på delegering av rettigheter og plikter
4. Bodø kommunes plikter
 - Skal overta driften av barnevernstjenesten i henhold til barnevernsloven, tilgang på saksbehandlere i kommunen
5. samarbeidskommunes plikter
 - Informere egen kommune om samarbeidet, stille kontorplasser til disposisjon, møterom osv.
6. Kostnader
 - Antall årsverk. For arbeid etter avtalen fakturerer Bodø kommune, samarbeidskommunen alle utgifter i forbindelse med saksbehandling, oppfølging og kontroll. Dette innbefatter også reiseutgifter, utgifter i forbindelse med fylkesnemdsaker/rettssaker og utgifter i forbindelse med fosterhjemsplassing/institusjonsplassing, eventuelt andre tradisjonelle barneverntiltak, samt andel av fellesadministrative ressurser for vertskommunesamarbeidet utfra en fordelingsnøkkel basert på innbyggertall.

Det opprettes eget kostnadssted hos Bodø kommune der kommunen får info omkring økonomiske oversikter og rapporter.

7. Søksmål/krav
 - Rutiner om krav om rettsbehandling i barnevernssaker
8. Rapportering
 - Bodø kommune skal utarbeide årlige rapporter. Rapporten skal som et minimum inneholde det samme som rapporteres til Fylkesmannen. Bodø kommune kan møte for å orientere direkte i kommunestyret dersom dette er ønskelig.
9. Avtalens varighet
10. Oppsigelse
11. Mislighold
12. Evaluering
 - Avtalen og samarbeidet evalueres en gang hvert år. Det kreves enighet for å endre avtalen.
13. Tvister
14. Henvendelser mv.
15. Forbehold om kommunestyrets godkjenning

Samarbeidsavtalen er enkelt satt opp og inneholder i liten grad av spesifikasjoner og hvilke kostnader Bodø kommune skal dekke, utover at Bodø kommune skal ha ansvaret for og oppfølgingen av barneverntjenester i samarbeidskommunen etter lov om barneverntjenester (barnevernloven). Det er heller ikke nevnt i avtalen der de henviser til andre vedtak eller rutiner som kan redegjøre for konkrete kostnadsfordelinger. I avtalene er det dermed stor forskjell på hva som er oppført under kostnader. Controller bekrefter i intervjuet et ønske om mer redegjørelse av kostnader i avtalene. Det er ikke tatt høyde for administrasjonskostnader som leder, merkantil, systemansvarlig.

I en av avtalene er det forskjell på faktisk antall stillingshjemler som kommunen får og det som er oppgitt i avtalen. I en annen avtale er det ikke nevnt hvordan det økonomiske oppgjøret skal foregå, eller hvordan kostnadene skal fordeles.

Vurdering

Vertskommuneavtalene inneholder et minimum av det de skal inneholde. Når det gjelder krav om oppdatering eller endring av avtalene som bør gjøres, så er ikke dette blitt gjort. Når det gjelder kostnadsfordelingen så mener revisjonen den er mangelfull og gitt liten oppmerksomhet i avtalen. Det står heller ingenting i avtalen om henvisning til rutiner eller andre avtaler som viser en mer konkret kostnadsfordeling mellom kommunene. I henhold til kommuneloven § 20-4 står det ingenting om nøyaktighet til beskrivelse til kostnadsfordeling som skal være med i avtalen, men revisjonen mener det som kommer frem i avtalen om kostnader ikke er godt nok.

- ❖ **Bodø kommune ikke har en god nok skriftlig samarbeidsavtale mellom deltakerne i vertskommunesamarbeidet.**

3 Konklusjon og anbefaling

3.1. Konklusjon

Salten kommunerevisjon IKS har gjennomført en forvaltningsrevisjon om økonomistyring i Barnevernet i Bodø og om vertskommunesamarbeidsavtalen mellom kommunene. Formålet med prosjektet er å finne ut om økonomistyringen i vertskommunesamarbeidet er tilfredsstillende med henblikk på budsjettering, interkontroll, ansvarsområder, rapportering og oppfølging av avtaler.

Problemstillingen for undersøkelsen har vært:

I hvilken grad ivaretar Bodø kommune økonomisk oppfølging og økonomisk internkontroll av samarbeidsavtalene om salg av virksomhetstjenesten «Barnevern»?

For å besvare problemstillingen har vi utledet revisjonskriterier i 3 forskjellige temaer som vurderes. Disse temaene er:

- Budsjett, økonomiplan og rapportering
- Internkontroll og rutiner
- Oppfølging av samarbeidsavtalene

Vi har i tillegg tatt med litt statistisk tallmateriale for å vise hvordan Bodø kommune ligger an på dette området sammenliknet med andre kommuner, og hvor det er de største kostnadene påløper. Disse tallene er hentet fra KOSTRA. Revisjonen har fått bemerkninger fra Barnevernet i Bodø om at tallmaterialet i KOSTRA inneholder feil slik at bruttotall vises istedenfor nettotall.

Innsamlingen av data baserer seg på dokumentstudier samt intervju med relevante informanter. Vi har analysert dokumenter og statistikk, gjennomgått rutiner og planer.

Våre funn som er beskrevet nærmere i rapporten er:

Revisors vurdering er at Bodø kommune ikke oppfyller kriteriet om at det årlig skal legges frem for kommunestyret forslag til realistisk årsbudsjett som fastsettes på grunnlag av de inntekter og utgifter som kommunen kan forvente i budsjettåret.

Bodø kommune har oppfylt kriteriet om at det årlig skal legges frem for kommunestyret forslag til realistisk økonomiplan for de neste fire årene.

Gjennom budsjettåret legges det frem rapporter for kommunestyret som viser utviklingen i inntekter og utgifter sammenlignet med vedtatt årsbudsjett. Tertialrapportene skal fremmes for kommunestyret i juni, og i oktober hvert år, men ønsker at det tas med endringer i budsjett og regulert budsjett i tertialrapportene.

Administrasjonen har oppfylt kriteriet om å gi melding til kommunestyret dersom det skjer endringer i løpet av budsjettåret som kan få betydning for årsbudsjettets grunnlag.

Revisor legger til grunn at Bodø kommune har nødvendige rutiner for å ha tilstrekkelig internkontroll i Barnevernstjenesten i Bodø, men rutinene må oppdateres.

Samarbeidsavtalen mellom deltakerne i vertskommunesamarbeidet er etter sitt innhold ikke i henhold til kommuneloven § 20-4.

Som svar på problemstillingen:

Bodø kommune ivaretar i god grad økonomisk oppfølging og økonomisk internkontroll av samarbeidsavtalene om salg av virksomhetstjenesten «Barnevern».

3.2 Anbefalinger

Med bakgrunn i våre funn er revisors anbefalinger at Bodø kommune:

1. Skal utarbeide realistiske budsjett for Barnevernet i Bodø
2. Bør utarbeide oppdaterte rutinebeskrivelser økonomihåndbok og ta med vertskommunesamarbeid i disse oppdateringene.

3. Bør oppdatere vertskommunesamarbeidsavtalene, det bør også henvises til eksterne avtaler om fordeling av kostnader hvis dette foreligger.
- 4 Bør jobbe videre med å avklare hva som ligger til grunn for KOSTRA rapportering, slik at statistikk kan brukes hensiktsmessig.

4 Kommunedirektørens uttalelse

Kommunedirektørens kommentar ble mottatt 07.03.2022 og ligger som vedlegg 1 til denne rapporten.

Revisjonen har ingen kommentarer til Kommunedirektørens uttalelse

5 Litteratur og kildereferanser

Lover og forskrifter

- Kommuneloven
- Prop. 46 L (2017-2018) Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)
- NOU 2016: 4 Ny kommunelov
- Lov 25.09.1992 nr. 107 Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)
- Forskrift 15.12.2000 nr.1423 om årsbudsjett (for kommuner og fylkeskommuner) (budsjettforskriften)
- COSO-rapport1: Internkontroll – et integrert rammeverk, 2013-utgaven
- Norges Kommunerevisorforbund: “Kommunal revisjonsmetodikk” (3.utgave 2005)
- Kommunal- og regionaldepartementet R 5992 “Internkontroll i norske kommuner” av Agenda Utredning & Utvikling AS 28. mai 2008

Dokumenter

- Bodø kommune sitt:
 - Årsregnskap 2018-2019-2020
 - Årsbudsjett 2018-2019-2020
 - Årsmeldinger 2018-2019-2020
 - Økonomiplan 2018-2019-2020
 - Økonomimeldinger 1 og 2 - årene 2018-2019-2020
- Rutinebeskrivelse for årshjulet
- Samarbeidsavtalene om vertskommunesamarbeidet mellom Bodø kommune og:
 - Røst
 - Værøy

- Gildeskål
- Steigen
- Hamarøy
- Rødøy

Tabelloversikt

Tabell 1 - Avvik mellom budsjett og resultat 2018-2020	21
--	----

Figuroversikt

<i>Figur 1 Organisasjonskart</i>	13
<i>Figur 2 – Netto driftsutgifter til barnevernstjenesten per innbygger</i>	15
<i>Figur 3 – Brutto driftsutgifter per barn plassert av barnevernet</i>	16
<i>Figur 4 – Netto driftsutgifter per barn i barnevernet</i>	17
<i>Figur 5 – Økonomiplan Barnevern lagt frem for bystyret 2019-2025</i>	20
<i>Figur 6 – Budsjett Barnevern 2018-2020</i>	21

6 Vedlegg

Vedlegg 1. Høringssvar fra kommunedirektøren

Kommunedirektørens uttalelse

Høringssvar til Forvaltningsrevisjonen barnevernet i Bodø

Det vises til oversendt forvaltningsrevisjonsrapport av 17.02.2022 til kommunedirektørens uttalelse.

Kommunedirektøren vil innledningsvis takke for en grundig og god rapport. Den gir en god oversikt over status, og konkretiserte anbefalinger. Som revisjonen sikkert er kjent med har kommunedirektøren iverksatt et større økonomiprojekt Oppdrag Grønn økonomi fra siste nyårsskifte. Denne rapporten vil med sin gjennomgang av status og anbefalinger kunne nyttiggjøres i dette arbeidet. Oppdrag Grønn økonomi tar for seg 30 ulike tiltak for å forbedre kommunens økonomiske situasjon, flere av dem generelle og noen helt spesifikke. Ett av tiltakene er en gjennomgang av barnevernet sin økonomi.

Barnevernsliders uttalelse:

- Barnevernleder registrerer at det konkluderes med at vi ligger høyere på tiltakskostnader enn sammenlignbare kommuner, på samme tid er det påpekt behov for å finne mere ut hva slags utgifter bodø kjører over barnevern budsjetten kontra andre deler av budsjettet. Helt konkret har vi foreløpig funnet at Skien og Tønsberg ikke kjører sine barnevernsvakter over barnevern budsjetten. På samme tid har vi ei avdeling i Bo og Nærmiljøtiltak (Foyer og Due) som de andre ikke har. Revisor konkluderer også med at det er behov for å sjekke ut hvorvidt kostnadene til samarbeidskommunene ligger på vårt regnskap i KOSTRA-sammenheng..

Kommunedirektørens innspill:

1. Kommunedirektøren tar revisjonsrapportens statusgjennomgang til etterretning. Den gir et godt oversiktsbilde for de aktuelle budsjettår.

Kommunedirektøren viser til innspill fra barnevernsliders innspill samt de anbefalinger som forvaltningsrevisjonsrapporten gir. Rapporten beskriver på en god måte økonomistyringen i barnevernet.

2. KOSTRA rapportering: kommunen har gode rutiner for KOSTRA rapportering, men det må satses på mer opplæring i innholdet til rapporteringen. KOSTRA tall er ikke feil, det er informasjon kommunen selv har meldt inn som er feil.

3. Ad revisors konklusjoner om realistisk budsjett: Vurderingen er at kommunen budsjetterer med realistisk budsjett, utfordringen har vært at Bodø kommune ikke klarer å ta ned driftsnivå til gjennomsnitt gruppe 11. Dette begrunnes at merforbruket er redusert i de siste årene, men det tar tid å snu skuta.

4. Kommunedirektøren viser til anbefalingene som følger av rapporten, og vil følge opp disse som skissert. Parallelt med dette gjennomføres Oppdrag Grønn økonomi som også omfatter og inkluderer en systematisk gjennomgang av tjenestestrukturen i barnevernet.

Mvh

Kjell Hugvik

Kommunedirektør

Elin Eidsvik

Avd.direktør

Vedlegg 2. Utledning av revisjonskriterier

Problemstilling:

- **I hvilken grad ivaretar Bodø kommune økonomisk oppfølging og økonomisk internkontroll av samarbeidsavtalene om salg av virksomhetstjenesten «Barnevern»?**

For å besvare problemstillingen har vi utledet revisjonskriterier i 3 forskjellige temaer som vurderes. Disse temaene er:

- Budsjet, økonomiplan og rapportering
- Internkontroll og rutiner
- Oppfølging av samarbeidsavtalene

Utledning av revisjonskriterier Barnevern

Kriterier:

Kommunedirektørens internkontroll er det ansvaret og de oppgavene som ligger til kommunedirektøren etter kommuneloven § 25-1.

Etter loven er hensikten med internkontroll å sikre at lover og forskrifter følges. Lovkravet til internkontroll angir en avgrensning av hva det kan føres tilsyn med. Bestemmelsene i § 25-1 tydeliggjør kommunedirektørens ansvar både for å ha tilstrekkelig kontroll, og et krav om en prosess for å sikre kontroll. Sammenliknet med tidligere kommunelov gis det mer utfyllende bestemmelser om hensikt, innhold og omfang, men kravet er likevel forholdsvis overordnet.

Det administrative sjefsansvaret som påhviler kommunedirektøren omfatter også økonomiforvaltningen, herunder å sørge for at det etableres tilfredsstillende rutiner for økonomistyringen. Økonomistyring tar utgangspunkt i sentrale dokumenter som rapportering,

årsbudsjett og økonomiplan. Disse må være realistiske for at kommunen skal ha god økonomistyring i tråd med regelverket.

Økonomiplan og årsbudsjett

Kommuneloven § 14-3 pålegger kommunestyret å vedta rullerende økonomiplan for minimum de fire neste årene én gang i året. Økonomiplanen skal omfatte hele kommunens virksomhet og gi en realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte oppgaver i planperioden. Av dette utleder vi at kommunedirektøren skal legge frem for kommunestyret forslag til realistisk økonomiplan for de neste fire årene.

Økonomiplanen skal omfatte hele kommunens virksomhet. Det følger videre av kommuneloven § 14-3 til § 14-5 at kommunestyret innen årets utgang skal vedta budsjett for kommende kalenderår som omfatter hele kommunens virksomhet. Årsbudsjettet er en bindende plan for kommunens midler og bruken av disse i budsjettåret, og kommunen kan som hovedregel ikke foreta utbetalinger eller pådra seg utgifter som ikke er innarbeidet i budsjettet. Årsbudsjettet skal være realistisk og fastsettes på grunnlag av de inntekter og utgifter som kommunen kan forvente i budsjettåret. Av dette utleder vi at kommunedirektøren skal fremlegge forslag til realistisk årsbudsjett for Bodø kommune som fastsettes på grunnlag av de inntekter og utgifter som kommunen kan forvente i budsjettåret.

Det følger av kommuneloven § 14-5 at dersom det skjer endringer i løpet av budsjettåret som kan få betydning for de inntekter og utgifter som årsbudsjettet bygger på, skal kommunedirektøren gi melding til kommunestyret. Dersom en overskridelse etter kommunedirektørens vurdering ikke kan dekkes inn i løpet av året, skal kommunedirektøren legge frem sak om budsjettendring til kommunestyret. Det kommer også frem av kommuneloven § 14-5 at kommunedirektøren skal gjennom budsjettåret legge fram minst 2 rapporter for kommunestyret som viser utviklingen i inntekter og innbetalinger og utgifter og utbetalinger sammenlignet med det vedtatte årsbudsjettet. Bestemmelsen angir også at dersom kommunedirektøren finner rimelig grunn til å anta at det kan oppstå nevneverdige avvik i forhold til vedtatt eller regulert årsbudsjett, skal det i rapportene til kommunestyret foreslås nødvendige tiltak. Av merknadene til denne bestemmelsen fremkommer det at med «tiltak» siktes det ikke alene til justeringer i de oppførte inntekter og bevilgninger for å

sikre/opprettholde kravene til balanse i årsbudsjettet, men også til mulige tiltak innenfor budsjetttrammene. Det eksemplifiseres med justering av måltall, tjenesters innhold osv.

Kommuneloven stiller ikke nærmere krav til hvordan rapporteringen skal gjennomføres, og den praktiske løsningen er derfor opp til den enkelte kommune. Bodø kommunes økonomireglement har bestemmelser om økonomisk rapportering. Økonomireglementet ble vedtatt i kommunestyret i møte 16.06.2021. Ifølge kapittel om reglement for økonomirapportering skal tertialrapportene fremmes for kommunestyret i juni, og i oktober hvert år. For 1. tertial og 2. tertial i året skal rådmannen utarbeide rapporter med regnskapsoversikter og årsprognoser for de enkelte rammeområdene og for kommunen samlet. Det skal rapporteres på samme nivå som det budsjettet ble vedtatt på.

Ifølge økonomireglementet skal tertialrapportene beskrive den økonomiske utvikling og utviklingen i tjenesteproduksjonen i forhold til tallbudsjett og aktivitetsplaner.

Tertialrapportene skal gi en helhetlig oversikt over den økonomiske status, inklusive prognose for budsjettåret. Det skal rapporteres både på driftsbudsjettet og investeringsbudsjettet. Dersom det ligger an til avvik både i drift og investering, skal dette forklares, og forslag til nødvendige mottiltak skal komme frem ifølge økonomireglementet til Bodø kommune

På grunnlag av ovenstående gjennomgang av relevante kilder utleder vi følgende revisjonskriterier for temaet budsjett, økonomiplan og rapportering

- *Administrasjonen skal årlig legge frem for kommunestyret forslag til realistisk økonomiplan for de neste fire årene.*
- *Administrasjonen skal årlig legge frem for kommunestyret forslag til realistisk årsbudsjett som fastsettes på grunnlag av de inntekter og utgifter som kommunen kan forvente i budsjettåret.*

- *Kommunedirektøren skal gjennom budsjettåret legge frem rapporter for kommunestyret som viser utviklingen i inntekter og utgifter sammenlignet med vedtatt årsbudsjett. Tertialrapportene skal fremmes for kommunestyret i juni, og i oktober hvert år.*
- *Administrasjonen skal gi melding til kommunestyret dersom det skjer endringer i løpet av budsjettåret som kan få betydning for årsbudsjettets grunnlag. Dersom det er rimelig grunn til å anta at det kan oppstå nevneverdige avvik, skal det foreslå nødvendige tiltak.*

Utledning av revisjonskriterier for temaet interkontroll og rutiner.

Kommunens plikt til å ha økonomisk internkontroll utledes også av kommuneloven § 25-1. og 2. ledd. Som tidligere nevnt pålegges kommunedirektøren i denne bestemmelsen å sørge for at administrasjonen driver i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjoner, og at den er gjenstand for betryggende kontroll. I samme bestemmelse pålegges kommunedirektøren å påse at de saker som legges frem for folkevalgte organer er forsvarlig utredet, og at vedtak blir iverksatt. God internkontroll bidrar til å sikre realisering av målene for kommunens virksomhet. Internkontrollen skal også sikre kommunen mot uønskede hendelser og uutnyttede muligheter.

Lovverket inneholder imidlertid ingen klare autorative krav til innholdet i internkontrollen, herunder hva som er gode rutiner og retningslinjer for økonomisk internkontroll. Vi må derfor utlede en foretrukket praksis som kan anses egnet for å sikre etterlevelse av kommuneloven § 25-1. og 2. ledd om betryggende kontroll. Opp mot denne foretrukne praksisen kan vi så vurdere Bodø kommunes økonomiske internkontroll.

I utledningen av foretrukket praksis på området, tar vi utgangspunkt i den såkalte COSO-modellens definisjon av intern kontroll, som Norges Kommunerevisorforbund (NKRF) i “Kommunal revisjonsmetodikk” har oversatt til:

“Intern kontroll er en prosess igangsatt og gjennomført av virksomhetens styre, ledelse og ansatte. Den utformes for å gi rimelig grad av sikkerhet for måloppfyllelse innen følgende områder:

- Målrettet og kostnadseffektiv drift
- Pålitelig ekstern regnskapsrapportering
- Overholdelse av gjeldende lover og regler”

Internkontroll er i henhold til COSO-modellen rettet mot oppnåelse av målsettinger, den er et middel for å nå et mål, den utøves av mennesker på alle nivå i organisasjonen, den kan tilpasses virksomhetens struktur og den kan gi rimelig grad av sikkerhet til virksomhetens ledelse. COSO- modellen beskriver fem integrerte komponenter som til sammen kan gi god internkontroll:

- Internt kontrollmiljø, som omfatter standarder, prosesser og strukturer som danner grunnlaget for å ivareta internkontroll. Organisasjonens - og menneskenes individuelle - egenskaper og integritet, etiske verdier, holdninger og kompetanse er avgjørende for kontrollmiljøet.
- Risikovurdering, som omfatter kartlegging, analyse og håndtering av risikoen for at organisasjonen ikke vil nå målene for virksomheten og aktivitetene. Risikovurdering er en dynamisk og gjentakende prosess, og en forutsetning for risikovurdering er at det er etablert målsettinger for virksomheten.
- Kontrollaktiviteter, som er handlinger etablert gjennom retningslinjer og prosedyrer som, når de blir iverksatt, bidrar til å redusere risiko og øke sannsynligheten for måloppnåelse.
- Informasjon og kommunikasjon, som dreier seg om systemer for å fange opp og utveksle nødvendig informasjon for å utføre, styre og kontrollere virksomhetens aktiviteter
- Overvåking (oppfølging), som skal se til at fastsatte prosedyrer og rutiner følges, slik at nødvendige handlinger eller endringer blir gjennomført

Kommunen bør formalisere kontrollene og i stor grad dokumentere internkontrollen skriftlig. Dette forstår revisor som ei tilråding om å lage rutinebeskrivelser som angir hvilke konkrete kontrollhandlinger som skal utføres og på hvilket stadium i prosessene, samt at de viktigste av de faktisk utførte kontrollhandlingene bør dokumenteres skriftlig. Av viktige kontroller som etter revisors vurdering bør dokumenteres, er avstemminger av balansekonti, og mellom økonomi- systemet og forsystemer, f. eks innafor lønn og fakturering. Kommunen tilrås også å basere sine interne kontrollaktiviteter på risikovurderinger. Med risiko forstår vi i denne sammenhengen sannsynlighet for at det oppstår feil på et område, med manglende eller mangelfull måloppnåelse, uønskede hendelser og/eller uutnyttede muligheter som mulige konsekvenser.

Kommunen bør ha oppdaterte dokumenter som viser roller og ansvar, herunder kontrollansvar på området økonomisk internkontroll. Det er også nødvendig å sikre arbeidsdelinga ved utforming og utføring av kontrollene, dvs. at en og samme person ikke skal utføre både aktiviteten og kontrollen. Dette innebærer bl.a. å fordele ansvar og myndighet for attestasjon og anvisning av utgifter og utbetalinger på kommunens vegne. Revisjonen ser det også som en god etisk praksis og god forvaltningsskikk å se til at de ansvarlige for aktiviteten og kontrollen/attestasjon og anvisning ikke står i inhabilitetsforhold til hverandre. Konkrete habilitetsspørsmål blir ikke gjenstand for vurdering i denne rapporten, og revisor begrenser seg til å undersøke hvorvidt kommunen har rutiner for å sikre at det ikke oppstår habilitetsproblematikk i forbindelse med den økonomiske internkontrollen.

Når det gjelder innkjøpsområdet spesielt, bør kommunen ha skriftlige retningslinjer som viser hvilke anskaffelsesprosedyrer som er tillatt avhengig av verdien på anskaffelsen og gjeldende terskelverdier i regelverket. Retningslinjene bør inneholde tydelige definisjoner på ansvar og roller i anskaffelsesprosessen, spesielt hvilke innkjøp resultatenehetene kan utføre og i hvilke tilfeller rådmannens stabs-/støttefunksjoner må involveres, enten med gjennomføring av anskaffelsen eller som rådgiver overfor enhetene. Ansvar for kontrollaktiviteten i innkjøpsprosessen må også inngå i de skriftlige retningslinjene. Kommunen bør ha et system for kontraktsoppfølging som kan handtere endringsordre og tilleggsarbeid, med særskilte

krav knyttet til kontrollaktiviteter. Kommunen må videre ha skriftlige rutiner for kontrollaktiviteter knyttet til bestilling, varemottak og utbetaling, blant annet slik at fakturaer kontrolleres mot kontraktsvilkår, bestilling og faktisk levering. Arbeidsdelinga må sikres i de skriftlige rutinene på en måte som forhindrer at samme person mottar varen og kontrollerer mot bestilling, attesterer og/eller anviser faktura.

Også AGENDA-rapporten “Internkontroll i norske kommuner” vektlegger klar ansvarsdeling. Rapporten refererer funn fra undersøkelser om bl.a. rådmenns forståelse og praktisering av begrepet “betryggende kontroll” i kommuneloven § 23 nr. 2. Her er et tydelig delegasjonssystem fremhevet som viktig, med system for attestasjon mv. Når det gjelder utforming av regelverk og rutiner som skal utgjøre et godt grunnlag for kontroll, vektlegger intervjuede kommuner at de interne reglene skal være enkle og operative. Med dette forstår revisor at de skriftlige rutinene bør være enkle og gi konkrete og praktiske anvisninger på hvilke kontrollhandlinger som skal utføres av hvem og på hvilke stadier i prosessene.

På grunnlag av ovenstående utleder vi følgende revisjonskriterier for temaet internkontroll og rutiner:

Bodø kommune bør:

- *Ha oppdaterte dokumenter som viser fordeling av roller og ansvar, herunder kontrollansvaret på området økonomisk intern kontroll, som er egnet til å sikre at:*
 - Samme person ikke er ansvarlig for både aktiviteten og kontrollen
 - Samme person ikke attesterer og anviser en utgift/utbetaling

- *Ha skriftlige rutinebeskrivelser som er praktisk anvendbare og angir hvilke konkrete kontrollhandlinger som skal utføres av hvem og når på områdene:*
 - Utgifter
 - lønn
 - kjøp av varer og tjenester
 - overføringer til andre
 - Inntekter

- fakturering av varer og tjenester
- oppfølging av fordringer (herunder offentlige tilskudd og refusjoner)

Utleddning av revisjonskriterier for temaet vertskommunesamarbeidsavtaler

I henhold til kommuneloven § 20-4 skal det inngås en skriftlig samarbeidsavtale mellom deltakerne i vertskommunesamarbeidet, når et vertskommunesamarbeid opprettes.

Samarbeidsavtalen skal inneholde bestemmelser om:

- a) deltakerne i samarbeidet
- b) hvem av deltakerne som er vertskommune
- c) hvilke oppgaver og hvilken myndighet som skal legges til vertskommunen
- d) når oppgaver og myndighet skal overføres
- e) hvilke av vertskommunens vedtak deltakerne skal underrettes om
- f) hvordan det økonomiske oppgjøret mellom samarbeidskommunene og vertskommunen skal foregå
- g) hvordan deltakerne kan tre ut av samarbeidet
- h) hvordan samarbeidet skal oppløses
- i) annet som etter lov skal fastsettes i avtale

På grunnlag av ovenstående gjennomgang av relevante kilder utleder vi følgende revisjonskriterier til temaet samarbeidsavtaler:

- ***Bodø kommune skal ha en god skriftlig samarbeidsavtale mellom deltakerne i vertskommunesamarbeidet i henhold til Kommuneloven § 20-4.***